

маючої країни або спільного проживання. Це створює цілу низку додаткових ризиків, запобігти яких вкрай проблематично.

До четвертого процесу, що впливає на нові соціальні ризики, П. Тейлор-Губі відніс розширення приватних послуг в рамках забезпечення загального пакету суспільства добробуту. Він породжує нові соціальні ризики в силу того, що громадяни-споживачі залишаються незадовільними вибором, але коли регулювання стандартів в приватному секторі надання послуг залишається неефективними. Це торкається не тільки ризиків піклування трудових мігрантів про людей похилого віку, але й ризиків неотримання пенсійного забезпечення з приватних пенсійних фондів. Зрушення соціальних послуг в бік приватного сектору відбувається, насамперед, у напрямку соціального захисту найбільш незахищених прошарків населення. Віддаючи соціальні послуги приватним підприємствам, держава подвоює соціальні ризики найбільш незахищених верств населення.

За дослідженням Г. Еспін-Андерсена, соціальні ризики відповідають різним моделям політичних режимів. При феодалізмі роботодавець несе повну відповідальність за соціальне забезпечення своїх працівників і членів їх сімей. У корпоративній моделі братські асоціації мусять піклуватися про непрацездатних працівників і членів їх сімей. В етатистській моделі надважливим елементом є держава. Вона піклується про своїх громадян, але межа між правом і обов'язком на роботу в етатистській моделі буває часто розмита. Нові соціальні ризики виявляють нездатність всіх моделей до ефективного соціального захисту. Г. Еспін-Андерсен пропонує розподіляти нові соціальні ризики між державою, сім'єю (домогосподарством) і ринком. Тоді індивідуальна незалежність забезпечується родинним домогосподарством. Держава буде втручатися в приватне життя громадян тільки тоді, коли потенціал сім'ї вичерпаний [21]. Така модель передбачає існування міцної традиційної сім'ї, що в умовах постіндустріального суспільства дуже проблематично. Міжнародні трудові мігранти, що знаходяться у відриві від свого домогосподарства, повністю «забуті» конструкторами цієї моделі та практично повністю позбавлені соціального захисту.

Критики моделі держави добробуту Г. Еспіна-Андерсена, зокрема П. Розанваллон, звертають увагу на те, що таке суспільство більше нагадує «суспільство загального відшкодування збитків». «У межах цієї моделі справедливість розуміється як компенсація і відшкодування збитку. Соціальні ризики в цьому випадку підмінюються поняттям «жертва». Тільки домігшись визнання себе жертвою, людина отримує право на компенсацію. [22, с.142]. Такий підхід у принципі руйнує можливості рівноправного діалогу між трудовими мігрантами та громадянами приймаючої країни. Якщо у будь-якому «нешасному випадку» почнеться пошук винних, то першими серед них стануть міжнародні мігранти. Представляючи себе як жертву, трудові закордонні мігранти також втрачають можливості для визнання їх в якості рівноправної соціальної групи.

Ознайомлення з працями розробників різних моделей держави загального добробуту показало, що вони орієнтовані на задоволення «старих соціальних ризиків», які виникають перед населенням під час стандартного життєвого циклу виробництва - пенсій, послуг охорони здоров'я, хвороби, надання інвалідності та інші. Міжнародні трудові мігранти, які знаходяться за межами стандартного циклу виробництва гостріше відчують потребу нового погляду на поняття соціальних ризиків. За думкою Богдана Юськів, в умовах трансформації і глобалізації світової економіки держава добробуту відчула сильні удари по системі соціального забезпечення. «Нові соціальні ризики стали викликом для держави добробуту, оскільки раніше вони або не були розпізнані, або не були достатньо поширені, або перебували поза межами компетенції держави, наприклад, через ідеологічні міркування. Відтак прийшло інше розуміння держави добробуту, в якій основною мінімальною функцією є мінімізація або перерозподіл людських ризиків. Деякі нинішні ризики мали місце в минулому: забезпеченість старості, допомога на період безробіття, проблеми зі здоров'ям, нещасні випадки тощо. Проте в постіндустріальному і глобалізованому суспільстві форми ризиків змінилися» [23, с.112]. Нові ризики проявляють себе найбільше там, де держава має найменший правовий захист, насамперед у вирішенні проблем кризи ідентичності, соціального виключення, релігійного фундаменталізму та міжнародного тероризму.

Головною проблемою держав суспільного добробуту у стосунках з міжнародними трудовими мігрантами стає питання інтеграції новоприбулих. Але, як свідчать дослідження українських вчених, у сучасних суспільствах національна держава залишається єдиною соціальною системою, яка зацікавлена у «виробництві» національних відмінностей. Це пов'язано з тим, що доступ іноземців до системи охорони здоров'я та освіти ставить питання правомірності використання мігрантами соціальних благ або як засіб обмеження державного суверенітету. «Соціальна держава стає не «миротворцем», а джерелом соціального відчуження. Вона, слідує логіці економічної рентабельності, вводить у політику національно-етнічні відмінності, урізає права і привілеї, етнізує проблему справедливості» [23, с.253]. Рентабельність праці трудових мігрантів вимагає максимальну незалежність від державних соціальних служб, самостійний розподіл та диверсифікацію власних соціальних ризиків.

Висновки і пропозиції. Таким чином, в умовах переходу до постіндустріального суспільства, соціальні ризики міжнародних трудових мігрантів змінюють часову локацію. Старі соціальні ризики, які ототожнюються з нормативно-правовою закріпленістю соціально-значимих обставин, спрямовані на компенсацію негативних наслідків праці мігрантів. Компенсація минулих втрат, яка пролонгована в часі та покладена на державу, втрачає свою актуальність в сучасних умовах. Держави загального добробуту орієнтовані на задоволення «старих соціальних ризиків»,